KLIIMAMINISTEERIUM

Töörühmas välja pakutud põhimõtted – seos kliimaseaduse ja teiste seadustega

Eva Killar

Liikuvuse arengu ja investeeringute osakonna juhataja

KLIIMAMINISTEERIUM

Millised põhimõtted transpordisektori jaoks peaks kliimaseadus sätestama?

- Pakuti välja üle 20 põhimõtte

- Seosed:
  - Kliimaseadus (10)
  - Kliimaseaduse seletuskiri (4)
  - Transpordi ja liikuvuse arengukava (5)
  - Muu valdkondlik seadus/määrus (6)

Kliimaseadus (1)

Transpordisektori KHG fond (nt julgem teekasutustasu diferentseerimine, EURO klassid). HKS2 (maanteetransport ja hooned) kvoodimüügitulud suunatakse valdavas ulatuses (tagasi) transpordisektori kliimaeesmärkide saavutamisesse (hooned vs transport vahel jagatakse proportsionaalselt).

Kohustusi ei võeta ennaktempos. Analüüsida võimekust. Ei tohiks panna ennast teistega võrreldes kehvemasse olukorda.

Meetmed peavad olema hinnatud. Iga meetme mõju üksikisikule, ettevõtetele, ühiskonnale tervikuna.

Lähtumine säästva arengu ja kliimaeesmärkidest - üleriigiline planeering ja maakasutus

Tegevussuundadele mõõdetavad sihid ja vastutajad. Oluline määrata, kes eesmärgi täitmise eest vastutab.

Kliimaseadus (2)

Tehnoloogianeutraalsus. Oleme avatud erinevatele rohetehnoloogiatele.

Võrdne maksustamine, sh fossiilkütuste kasutamise maksusoodustuste kaotamine.

Rohehangete laiendamine. Riigihangetel võtta rohkem rohekomponenti arvesse.

Positiivse mõjuga õigusloomeprotsessi kiirendamine.

Kõik fossiilsed kütused, nii tahked, vedelad kui gaasilised, on maksustatud (kütuseaktsiis) kõrgemalt kui mistahes taastuvad kütused.

KLIIMAMINISTEERIUM

Kliimaseaduse seletuskiri

- Kogukulu meetmetel ja investeeringutel vs kogutulu (sh sotsiaalmajanduslikud).
- Meetmed peavad olema hinnatud. Iga meetme mõju üksikisikule, ettevõtetele, ühiskonnale tervikuna.
- Transpordi kliimameetmete valikul on keskne (i) KHG heitkoguste vahetu vähendamine ja seda (ii) kulutõhusalt ehk võimalikult väikse rahakuluga ühiskonna jaoks tervikuna; muud huvid ja kaalutlused on teisejärgulised ning neid tuleb hinnata igakordselt ja eraldi.
- Riigirahanduse halva seisu ja transpordiheite vähendamise suure mahajäämuse tõttu tuleb 2030 a. kliimaeesmärkide saavutamisel prioritiseerida lahendusi, mis on kulutõhusaimad (enim KHG heite alanemist X euro kohta) ning täna olemas (st tulemuslikkus hinnatav).

Transpordi ja liikuvuse arengukava

- Kasutada hierarhiat/püramiidi, kus kõigepealt tegeleda sundliikumiste vähendamisega, siis modaalse nihke loomisega ja siis kütuste energiatõhusus + pikk plaan inimkeskse elukeskkonna loomiseks.
- Lahti saada mõttest, et 2+2 teed on vajalikud regioonide ühendamiseks. Arendada raudteed.
- Autoliikluse ja maanteevedude vähendamine -> säästva liikumisviiside osakaalu suurendamine (ÜT, jalgratas, jalgsi) -> sõidukite energiatõhususe suurendamine -> kütuste jalajälje vähendamine.
- Neljale tegevussuunale mõõdetavad sihid ja vastutajad. Oluline määrata, kes eesmärgi täitmise eest vastutab. Peaks leidma motivaatorid, kuidas eesmärke ühiselt täita (palju vastutust läheb ka KOV-idele).
- Pikaajaline riigi plaan ja sellest kinni pidamine, et tekiks investeerimiskindlus.

Muu valdkondlik seadus/määrus (1)

- **Energiamajanduse korralduse seadus -** REDIII elutsükli hinnang
- **Energiamajanduse korralduse seadus -** Riigis on tagatud tõhus ja toimiv ajakohane järelevalve transpordi taastuvenergia eesmärgi ja -kohustuste täitmise üle: rikkumisi kontrollitakse ja avastatakse jooksvalt ning rikkujale järgneb negatiivne tagajärg koheselt, mitte aasta(te) pärast.
- **Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri -** seadustega pandud kohustuste osas peab olema järelevalve/vältida nõudeid, mida ei suuda riik kontrollida (nt kütused).
- Taristu rajamisel peab olema arvestatud, kuidas see suunab inimesi liikuma. Seadus peaks võimaldama loobuda arendustest, mis suurendavad kasvuhoonegaaside hulka. – **Edastame ettepaneku hoonete ja ruumiloome töörühmale**

Muu valdkondlik seadus/määrus (2)

- **Riigihangete seadus -** riigi tellitav/ostetav teenus ei tohi soodustada rikkumisi (nt ülekaalulised sõidukid). Mida raskem sõiduk, seda rohkem peab teid remontima.–
- **Riigihangete seadus -** Transpordi taastuvenergia eesmärgi mittetäitmine peaks olema rikkuja (st pakkuja) (riigi-) hankemenetlusest kõrvaldamise alus sarnaselt maksuvõlale (vt RHS § 95 lg 1 p 4) – Eesti maksumaksja raha ei tohiks anda üle neile, kes Eesti seadusi ei täida ning kes riigile EL-i sanktsioone kaela tõmbavad.

KLIIMAMINISTEERIUM